

Elisabeth Walle

Biblioteka Narodowa Francji

Bibliotekarz, odpowiedzialna za polską sekcję w Dziale Literatury i Sztuki

Paryż, Francja

elisabeth.walle@bnf.fr

<https://doi.org/10.33077/uw.25448730.zbkh.2023.811>

Biblioteka cyfrowa Francja–Polska

France-Poland Digital Library

Abstract: Stemming from Gallica and enriched by contributions from partner institutions, the France-Poland digital library provides insight into the fascinating universe of multiple and multi-secular relations between the two countries.

Over 4000 digitized objects are brought together on a single platform to bear witness to historical, artistic, scientific and literary relationships. The France-Poland Digital Library is composed of four major thematic groups, divided into smaller sections. Each of these are accompanied by articles both in French and Polish to contextualize historically and culturally the selected documents. Starting with the election of Henry of Valois to the Polish throne in 1573, it goes up to Charles de Gaulle's memorable visit in 1967.

Part of the Shared Heritage collection and ranking first in terms of visit, the project is continuously enriched with new content and sections and aims to develop new partnerships.

Keywords: Digital library – Gallica – Shared Heritage collection – French-Polish relationships – France-Poland digital library

Słowa kluczowe: biblioteka cyfrowa – Gallica – Kolekcja Wspólne dziedzictwo – relacje polsko-francuskie – biblioteka cyfrowa Francja-Polska

Biblioteka cyfrowa Francja-Polska, stanowiąca część kolekcji *Wspólne dziedzictwo*¹, to projekt stworzony przez francuską Bibliotekę Narodową (Bibliothèque nationale de France, BnF) we współpracy z wieloma instytucjami we Francji i w Polsce. Jej podstawą są zasoby Galliki, uzupełnione przez zbiory cyfrowe instytucji partnerskich.

Gallica

Gallica² została uruchomiona w 1997 r. i obchodziła w 2022 roku 25-lecie powstania. Należy do najważniejszych bibliotek cyfrowych na świecie³, jej zasoby liczą aktualnie blisko 10 mln różnorodnych dokumentów⁴. Do jej głównych misji należy ochrona, nieodpłatne udostępnianie i promowanie dziedzictwa kulturowego i naukowego Francji. W celu ułatwienia użytkownikom wyszukiwania w zbiorach, wyłoniony został z niej szereg kolekcji tematycznych i okolicznościowych. Należy do nich kolekcja *Wspólne dziedzictwo*, której częścią jest biblioteka cyfrowa Francja–Polska⁵.

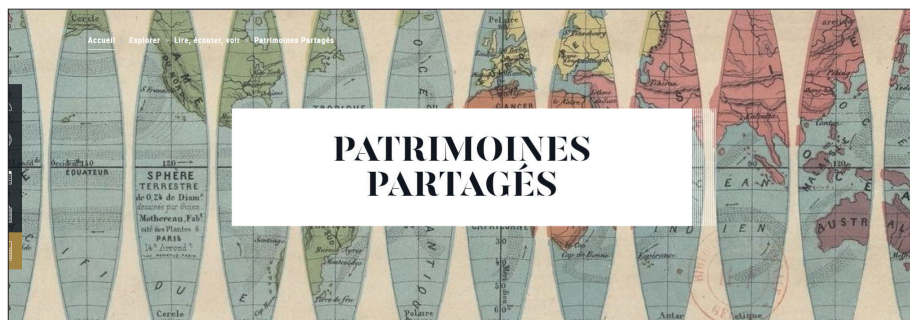
1 Na ten temat zob. B. Sagna, *Shared Heritage: A Digital Collection*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2023, t. 17, z. 1, 127–136, [online] <https://doi.org/10.33077/uw.25448730.zbkx.2023.760> [dostęp 18.10.2023].

2 Gallica, [online] <https://gallica.bnf.fr/> [dostęp 18.10.2023].

3 Zob. m.in. W.M. Kolasa, *Biblioteki cyfrowe na świecie – powstanie i rozwój*, [online] http://eprints.rclis.org/16141/1/kolasa_cyrowe.pdf [dostęp 18.10.2023].

4 *Gallica en chiffres*, [online] <https://gallica.bnf.fr/GallicaEnChiffres> [dostęp 18.10.2023].

5 Zob. J. Pezda, *Wstęp*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/pl/wstep> [dostęp 18.10.2023].

Kolekcja *Patrimoines Partagés* = *Wspólne dziedzictwo*

Zainaugurowana w 2016 r. kolekcja *Wspólne dziedzictwo*⁶ stawia sobie za cel zobrazowanie wielorakich związków Francji z różnymi regionami świata poprzez zdigitalizowane zbiory dostępne nieodpłatnie online. Składają się na nią biblioteki cyfrowe utworzone przez BnF we współpracy z instytucjami partnerskimi we Francji i poza jej granicami.

Obecnie w kolekcji *Wspólne dziedzictwo* dostępnych jest siedem bibliotek cyfrowych poświęconych związkom Francji z: Bliskim Wschodem (Biblioteki Orientu)⁷, Azją Południową⁸, Brazylią⁹, Chinami¹⁰, Polską, Wietnamem¹¹, oboma Amerykami¹², oraz Japonią; ta ostatnia ma charakter wystawy wirtualnej¹³. Biblioteki te zawierają w sumie ponad 28 000 zdigitalizowanych obiektów takich jak książki, rękopisy, czasopisma, mapy, ryciny, fotografie, partytury, medale, monety, nagrania dźwiękowe i audiowizualne.

Dotychczas 44 instytucje z 14 krajów włączyły się do tego przedsięwzięcia, które jest programem otwartym i wciąż rozwijanym. Wszystkie biblioteki wcielone do *Wspólnego dziedzictwa* mają ujednoliconą strukturę, a prezentowane w nich zasoby są ujęte w duże bloki tematyczne, rozpisane na rubryki tematyczne. Ważnym elementem są umieszczone przy rubrykach artykuły, które przybliżają kontekst historyczny i kulturowy prezentowanych dokumentów. Teksty te są zredagowane specjalnie dla potrzeb tego projektu i stanowią jego dodatkowy atut.

6 Patrimoines Partagés, [online] <https://www.bnf.fr/fr/patrimoines-partages> – [dostęp 18.10.2023].

7 *Bibliothèques d'Orient*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/bibliothèques-dorient> [dostęp 18.10.2023].

8 *France-Asie du Sud*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-southasia/fr> [dostęp 18.10.2023].

9 *France-Brazil*, [online] <https://www.bnf.fr/en/france-brazil> [dostęp 18.10.2023].

10 *France-Chine*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/france-chine> [dostęp 18.10.2023].

11 *France-Vietnam*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/france-vietnam> [dostęp 18.10.2023].

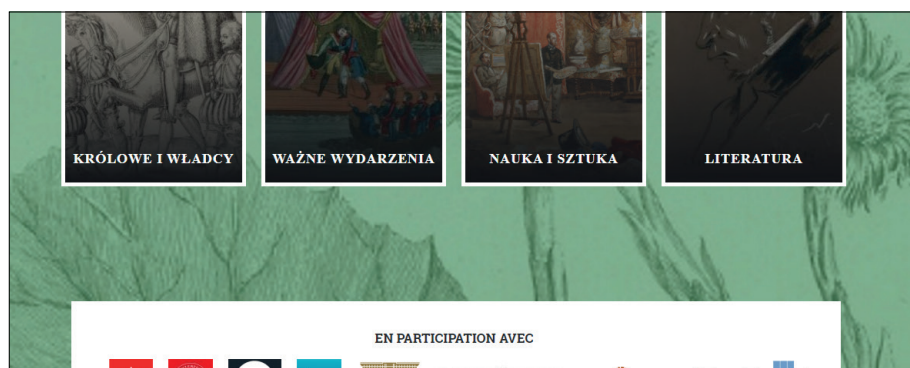
12 *La France aux Amériques*, [online] <https://www.bnf.fr/en/france-americas> [dostęp 18.10.2023].

13 *France-Japon*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/france-japon> [dostęp 18.10.2023].

Projekt jest prowadzony przez Delegację do Spraw Międzynarodowych BnF (Délégation aux relations internationales, BnF)¹⁴, której podlegają jego kwestie administracyjne i techniczne. Za koordynację naukową odpowiadają sekcje językowe w Wydziale Literatury i Sztuki BnF (Département Littérature et art, BnF)¹⁵. Współpraca z instytucjami partnerskimi opiera się na podpisanych przez uczestniczące strony umowach.

Z punktu widzenia technicznego projekt ten bazuje na infrastrukturze biblioteki cyfrowej Gallica. Instytucje partnerskie mają do wyboru dwie opcje włączenia doń swoich zbiorów cyfrowych. Pierwsza z nich opiera się na protokole OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting)¹⁶. Drugim sposobem jest implementacja w Gallice plików z obiektami należącymi do instytucji partnerskich, co pozwala na pełne korzystanie ze wszystkich funkcjonalności Galliki.

Biblioteka cyfrowa Francja-Polska: geneza i cele

Biblioteka cyfrowa Francja-Polska¹⁷ jest jednym z pionierskich projektów w ramach kolekcji *Wspólne dziedzictwo*. Została ona oficjalnie zainaugurowana w 2018 r., włączając się symbolicznie w obchody stulecia niepodległej Polski. Uroczysta ceremonia inauguracji odbyła się w salonach merostwa miasta Nancy, w obecności dyrektorów Bibliotek Narodowych Francji i Polski, instytucji

14 *Bibliothèque Nationale de France, Délégation aux Relations Internationales*, [online] <http://comitehistoire.bnf.fr/dictionnaire-bnf/biblioth%C3%A8que-nationale-france-d%C3%A9l%C3%A9gation-aux-relations-internationales> [dostęp 18.10.2023].

15 Département Littérature et art, [online] <https://www.bnf.fr/fr/departement-litterature-et-art> [dostęp 18.10.2023].

16 Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting, [online] <https://www.openarchives.org/pmh/> [dostęp 18.10.2023].

17 Francja-Polska, wspólne dziedzictwo online, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/pl/> [dostęp 18.10.2023].

stojących u źródeł tego projektu¹⁸. Bardzo szybko do tego przedsięwzięcia dołączyły kolejne prestiżowe placówki i aktualnie w ramach tego projektu BnF współpracuje z dziewięcioma instytucjami. Wśród placówek na terenie Francji należy wymienić La Contemporaine w Nanterre (biblioteka specjalizująca się w historii współczesnej), Narodowy Instytut Audiowizualny (INA – Institut national de l’audiovisuel) i Muzeum Historii Imigracji w Paryżu (MNHI – Musée national de l’histoire de l’immigration), Kulturę Paryską (Institut Littéraire Kultura) w Maisons-Laffitte, konsorcjum Bibliotek Miasta Nancy (Les bibliothèques de Nancy), Bibliotekę Uniwersytecką w Lille (LillOnum – Université de Lille). Natomiast z Polski, oprócz Biblioteki Narodowej w Warszawie znajdziemy tu również Muzeum Narodowe oraz Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie¹⁹. Trwają prace przygotowawcze nad włączeniem do tego projektu zbiorów pochodzących z Polonijnej Biblioteki Cyfrowej opracowywanej przez Uniwersytet Warszawski²⁰.

Celem biblioteki Francja-Polska jest zilustrowanie kluczowych momentów i postaci w historii związków polsko-francuskich oraz szerokie popularyzowanie zdigitalizowanych zbiorów. Oryginalność tego projektu polega na zgrupowaniu na jednej platformie dokumentów rozproszonych w różnych placówkach zlokalizowanych we Francji i w Polsce, co ułatwia użytkownikom swobodne ich poznawanie i inspirowanie do wyszukiwań w wielu zasobach, za pomocą tylko jednego połączenia.

Struktura biblioteki Francja-Polska

Zasobna w chwili obecnej w ponad 4000 różnorodnych dokumentów, biblioteka cyfrowa Francja-Polska obejmuje okres od XVI do pierwszej połowy XX w. Nie pretenduje ona do wyczerpującego przedstawienia bogatej tematyki relacji obustronnych. Nie wszystkie zbiory są i mogą być zdigitalizowane. Główne ograniczenia związane są ze statusem prawnym zbiorów, digitalizacji podlegają głównie obiekty należące do domeny publicznej, choć znajdziemy też w wąskim zakresie obiekty, dla których prawa autorskie jeszcze nie wygasły, lecz zostały wynegocjowane. Przeszkodę w digitlizacji mogą stanowić również inne czynniki, na przykład zły stan fizyczny dokumentów oryginalnych. W miarę przystępowania kolejnych instytucji partnerskich do projektu oraz cyfryzacji nowych dokumentów biblioteka Francja-Polska jest uzupełniana i rozwijana.

18 *Portal Francja-Polska. Uroczysta inauguracja w Nancy*, Biblioteka Narodowa, [online] <https://www.bn.org.pl/aktualnosci/3375-portal-francja-polska.-uroczysta-inauguracja-w-nancy.html> [dostęp 18.10.2023].

19 Zob. LES INSTITUTIONS PARTENAIRES, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/les-institutions-partenaires> [dostęp 18.10.2023].

20 Zob. *Polonijna Biblioteka Cyfrowa*, [online] <http://www.pbc.uw.edu.pl/information.html> [dostęp 18.10.2023]; *Polonijna Biblioteka Cyfrowa – zachować i promować polskie dziedzictwo narodowe. Praca zbiorowa*, red. nauk. D. Kuźmina, Warszawa 2023.

Biblioteka jest skomponowana z czterech dużych bloków tematycznych: „Królowe i władcy” (Rois et souveraines), „Ważne wydarzenia” (Grandes heures), „Nauka i sztuka” (Sciences et arts) oraz „Literatura” (Littérature et idées). W każdym z nich są wyszczególnione rubryki tematyczne, do których wprowadzają artykuły w dwóch wersjach językowych, francuskiej i polskiej. Teksty te mają charakter popularnonaukowy, są przeznaczone dla szerokiego grona odbiorców, stąd pozbawione są przypisów i bibliografii. W znacznej większości ich autorzy są związani z instytucjami uczestniczącymi w tym projekcie. Zarówno instytucje jak i autorzy tekstów są przedstawieni w specjalnej rubryce zatytułowanej „Projekt”²¹.

Pierwszy blok tematyczny, „Królowe i władcy”²², oferuje zdigitalizowane wydawnictwa książkowe, rękopisy, ryciny, mapy i dzieła sztuki, które dokumentują związki między władcami Polski i Francji od XVI do XVIII w. Za ich pomocą prześledzić można wybrane aspekty elekcji na tron polski Henryka Walezego²³ oraz historię królewskich małżeństw dwóch Francuzek: Ludwiki-Marii Gonzagi de Nevers (najpierw z Władysławem IV Wazą, a po jego śmierci z jego młodszym bratem, Janem Kazimierzem Wazą)²⁴ i Marii-Kazimiery d’Arquien z Janem III Sobieskim²⁵. Duży zbiór dokumentów dotyczy Marii Leszczyńskiej, królowej Francji, żony Ludwika XV²⁶. Tu znajduje się również rubryka poświęcona jej ojcu, Stanisławowi Leszczyńskiemu, który otrzymał w dożywotnie władanie księstwo Lotaryngii i Baru po dwukrotnej utracie tronu polskiego²⁷.

Obszerny rozdział zatytułowany „Ważne wydarzenia”²⁸ obejmuje okres od XVIII do pierwszej połowy XX w. Zawarte tu dokumenty dotyczą przełomowych wydarzeń i postaci, które odcisnęły trwale piętno w obustronnych relacjach²⁹. Znaleźć tu można informacje o prasie francuskojęzycznej wydawanej

21 *Découvrir le projet*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/decouvrir-le-projet> [dostęp 18.10.2023].

22 *Rois et souveraines*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/rois-et-souveraines> [dostęp 18.10.2023].

23 *Henri de Valois*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/henri-de-valois-art> [dostęp 18.10.2023].

24 *Louise-Marie de Gonzague-Nevers*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/looise-marie-de-gonzague-nevers-art> [dostęp 18.10.2023].

25 *Marie Casimire d’Arquien*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/marie-casimire-darquien-art> [dostęp 18.10.2023].

26 *Marie Leszczynska*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/marie-leszczynska-art> [dostęp 18.10.2023].

27 *Stanislas Leszczyński*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/stanislas-leszczyński-art> [dostęp 18.10.2023].

28 *Grandes heures*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/grandes-heures> [dostęp 18.10.2023].

29 *Documents relatifs à l’histoire de la Pologne*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/documents-relatifs-lhistoire-de-la-pologne> [dostęp 18.10.2023].

w Warszawie w drugiej połowie XVIII w.³⁰, liczne napoleonica³¹, dokumenty dotyczące Wielkiej Emigracji³² oraz udziału Polaków w Komunie Paryskiej³³, a także poświęcone sprawie polskiej w okresie I wojny światowej³⁴ oraz dotyczące masowej emigracji robotniczej do Francji na początku XX w.³⁵, jak również odnoszące się do prasy wydawanej przez polski ruch oporu na terenie Francji podczas II wojny światowej³⁶, kończąc na wizycie prezydenta Charles'a De Gaulle'a w Polsce w 1967 r.³⁷

Bogate polsko-francuskie związki artystyczne ukazane są w rozdziale „Nauka i sztuka”³⁸, gdzie kolejne rubryki tematyczne poświęcone zostały odpowiednio muzyce³⁹, sztukom plastycznym⁴⁰ i fotografii⁴¹. Natomiast rubryka dotycząca związków naukowych wymaga rozbudowania, gdyż aktualnie prezentuje dokumenty związane wyłącznie z Marią Skłodowską-Curie⁴², podczas gdy obustronne relacje naukowe mają głębokie tradycje i zasługują na szersze poznanie.

Dział „Literatura”⁴³ przedstawia wielkich polskich romantyków⁴⁴ oraz innych autorów, którzy byli związani z Francją, oraz Polaków⁴⁵, którzy tworzyli po

30 *La presse des lumières*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/la-presse-des-lumieres-varsovie-article> [dostęp 18.10.2023].

31 *Napoleonica*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/napoleon-et-la-pologne-art> [dostęp 18.10.2023].

32 *La Grande émigration*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/la-grande-emigration-article> [dostęp 18.10.2023].

33 *La Commune de Paris*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/polonais-commune-paris-article> [dostęp 18.10.2023].

34 *La Grande Guerre*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/la-grande-guerre-question-polonaise-article> [dostęp 18.10.2023].

35 *L'immigration économique*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/immigration-economique-article> [dostęp 18.10.2023].

36 *Résistance*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/presse-resistance-polonaise-en-france-article> [dostęp 18.10.2023].

37 *Charles de Gaulle en Pologne*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/de-gaulle-pologne-article> [dostęp 18.10.2023].

38 Sciences et arts, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/sciences-et-arts> [dostęp 18.10.2023].

39 *Musiciens*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/musiciens> [dostęp 18.10.2023].

40 *Peintres, graveurs, graphistes*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/peintres-graveurs> [dostęp 18.10.2023].

41 *Photographes*, [https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/photographes] [dostęp 18.10.2023].

42 *Maria Skłodowska-Curie*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/marie-curie-article> [dostęp 18.10.2023].

43 Littérature et idées, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/litterature-et-idees> [dostęp 18.10.2023].

44 *Adam Mickiewicz*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/litterature-et-idees; Słowacki, Krasiński, Norwid>, <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/poetes-polonais-paris-art> [dostęp 18.10.2023].

45 *Polonais francophones*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/les-ecrivains-polonais-francophones> [dostęp 18.10.2023].

francusku, jak np. Jan Potocki, którego *Rękopis znaleziony w Saragossie*, należy do kanonu literatury francuskiej⁴⁶. Znajdziemy tu także dzieła literatury polskiej przetłumaczone na język francuski⁴⁷ i literatury francuskiej w tłumaczeniu na polski⁴⁸. Ze względu na ograniczenia spowodowane prawami autorskimi, które obejmują nie tylko oryginalnych twórców, ale również tłumaczy, ilustratorów, redaktorów etc., nie znajdzie się tu przekładów dzieł literackich bardziej nam współczesnych. Osobna rubryka tematyczna „Wzajemne spojrzenie”⁴⁹ pozwala zapoznać się z utworami polskimi, których tematyka dotyczy Francji⁵⁰ i odwrotnie⁵¹. Natomiast rubryka poświęcona Kulturze Paryskiej umożliwia dostęp do miesięcznika „Kultura”⁵².

Inicjatywy promocyjne, statystyki odwiedzin i perspektywy rozwoju

W celu promowania bibliotek cyfrowych z kolekcji *Wspólne dziedzictwo* podejmowanych jest wiele inicjatyw. Organizowane są prezentacje np. w ramach cyklu „Rencontres de Gallica”⁵³ (Spotkania wokół Galliki), publikowane są blogi okolicznościowe⁵⁴ etc. Roczne statystyki odwiedzin pokazują, że kolekcja cieszy się dużym zainteresowaniem odbiorców we Francji jak i za granicą.

46 Potocki, Jan (1761–1815), [online] <http://gallica.bnf.fr/services/engine/search/sru?operation=searchRetrieve&version=1.2&startRecord=0&maximumRecords=15&page=1&collapsing=true&exactSearch=false&query=%28dc.creator%20all%20%22Potocki%2C%20Jan%22%20or%20dc.contributor%20all%20%22Potocki%2C%20Jan%22%20%29%20&filter=dc.type%20all%20%22monographie%22> [dostęp 18.10.2023].

47 *Traductions du polonais en français*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/traduction-polonais-fran%C3%A7ais-art> [dostęp 18.10.2023].

48 *Traductions du français en polonais*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/traduction-fran%C3%A7ais-polonais-art> [dostęp 18.10.2023].

49 *Regard réciproque*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/regards-reciproque> [dostęp 18.10.2023].

50 *La France dans la littérature polonaise*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/france-litterature-polonaise> [dostęp 18.10.2023].

51 *La Pologne et les Polonais dans la littérature française*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/pologne-litterature-francaise> [dostęp 18.10.2023].

52 *Institut littéraire Kultura*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/institut-Kultura> [dostęp 18.10.2023].

53 *Les relations de la France et de la Pologne dans Gallica*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/mediatheque/les-relations-de-la-france-et-de-la-pologne-dans-gallica> [dostęp 18.10.2023].

54 *Cinq siècles de relations franco-polonaises*, [online] <https://gallica.bnf.fr/blog/15022018/cinq-siecles-de-relations-franco-polonaises?mode=desktop>; *Nadar et la Pologne*, <https://gallica.bnf.fr/blog/08022019/nadar-et-la-pologne-0?mode=desktop>; *100e anniversaire de la convention relative à l'émigration polonaise*, <https://gallica.bnf.fr/blog/13112019/100e-anniversaire-de-la-convention-relative-limmigration-polonaise?mode=desktop>; *Ignacy Jan Paderewski, la musique et la diplomatie*, <https://gallica.bnf.fr/blog/23012020/ignacy-jan-paderewski-la-musique-et-la-diplomatie?mode=desktop> [dostęp 15.10.2023].

Roczne statystyki odwiedzin bibliotek cyfrowych z kolekcji *Wspólne dziedzictwo*

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023 (od stycznia do maja)
Francja–Polska	119 204	146 009	104 884	41 763
Biblioteki Orientu	46 853	48 048	44 154	16 693
Francja–Brazylia	16 420	15 976	14 359	2019
Francja–Chiny	19 851	18 441	17 068	8319
Francja–Wietnam		29 181	20 862	4440
Francja w Amerykach (otwarta w maju 2021 r.)	–	7690	30 324	14 905
Francja–Azja Południowa (otwarta w 2022 r.)	–	–	1333	1223

Jak ukazuje powyższe zestawienie, biblioteka cyfrowa Francja–Polska plasuje się na pierwszym miejscu pod względem wizyt, co z pewnością wynika z wyjątkowo silnych obustronnych związków, i co świadczy o zapotrzebowaniu na tego typu serwis ze strony użytkowników. Fakt ten stanowi istotny bodziec, aby wciąż ten projekt rozwijać i wzbogacać.

Planowane jest rozbudowanie rubryk tematycznych już istniejących, szczególnie dotyczących związków naukowych oraz stworzenie nowych, np. poświęconych ludziom polskiej książki we Francji. W najbliższych miesiącach powinny dołączyć do tego projektu nowe instytucje partnerskie, przede wszystkim wspomniana Polonijna Biblioteka Cyfrowa, Biblioteka Polska w Paryżu oraz Dom-Muzeum Victora Hugo (Maison de Victor Hugo) w Paryżu. Z pewnością pozwoli to na znaczące uzupełnienie wielu aspektów projektu dotyczących relacji polsko-francuskich. Należy mieć nadzieję, że wysiłki te przyczynią się do rozpropagowania wiedzy o związkach obustronnych zarówno wśród odbiorców z Polski, jak i z Francji oraz do popularyzacji wspólnego dziedzictwa kulturowego obu narodów.

Bibliografia

- 100e anniversaire de la convention relative à l'émigration polonaise*, [online] <https://gallica.bnf.fr/blog/13112019/100e-anniversaire-de-la-convention-relative-limmigration-polonaise?mode=desktop> [dostęp 15.10.2023].
- Adam Mickiewicz*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/litterature-et-idees> [dostęp 18.10.2023].

- Bibliothèque Nationale de France, Délégation aux Relations Internationales*, [online] <http://comitehistoire.bnf.fr/dictionnaire-bnf/biblioth%C3%A8que-nationale-france-d%C3%A9l%C3%A9gation-aux-relations-internationales> [dostęp 18.10.2023].
- Bibliothèques d'Orient*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/bibliotheques-dorient> [dostęp 18.10.2023].
- Charles de Gaulle en Pologne*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/de-gaulle-pologne-article> [dostęp 18.10.2023].
- Cinq siècles de relations franco-polonaises*, [online] <https://gallica.bnf.fr/blog/15022018/cinq-siecles-de-relations-franco-polonaises?mode=desktop> [dostęp 18.10.2023].
- Découvrir le projet, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/decouvrir-le-projet> [dostęp 18.10.2023].
- Département Littérature et art, [online] <https://www.bnf.fr/fr/departement-litterature-et-art> [dostęp 18.10.2023].
- Documents relatifs à l'histoire de la Pologne*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/documents-relatifs-lhistoire-de-la-pologne> [dostęp 18.10.2023].
- France-Asie du Sud*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-southasia/fr> [dostęp 18.10.2023].
- France-Brazil*, [online] <https://www.bnf.fr/en/france-brazil> [dostęp 18.10.2023].
- France-Chine*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/france-chine> [dostęp 18.10.2023].
- France-Japon*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/france-japon> [dostęp 18.10.2023].
- France-Vietnam*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/france-vietnam> [dostęp 18.10.2023].
- Francja-Polska, wspólne dziedzictwo online, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/pl/> [dostęp 18.10.2023].
- Gallica en chiffres*, [online] <https://gallica.bnf.fr/GallicaEnChiffres> [dostęp 18.10.2023].
- Gallica, [online] <https://gallica.bnf.fr/> [dostęp 18.10.2023].
- Grandes heures, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/grandes-heures> [dostęp 18.10.2023].
- Henri de Valois*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/henri-de-valois-art> [dostęp 18.10.2023].
- Ignacy Jan Paderewski, la musique et la diplomatie*, [online] <https://gallica.bnf.fr/blog/23012020/ignacy-jan-paderewski-la-musique-et-la-diplomatie?mode=desktop> [dostęp 15.10.2023].
- Institut littéraire Kultura*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/institut-Kultura> [dostęp 18.10.2023].
- Kolasa W.M., *Biblioteki cyfrowe na świecie – powstanie i rozwój*, [online] http://eprints.rclis.org/16141/1/kolasa_cyrowe.pdf [dostęp 18.10.2023].
- La Commune de Paris*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/polonais-commune-paris-article> [dostęp 18.10.2023].
- La France aux Amériques*, [online] <https://www.bnf.fr/en/france-americas> [dostęp 18.10.2023].
- La France dans la littérature polonaise*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/france-litterature-polonaise> [dostęp 18.10.2023].

- La Grande émigration*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/la-grande-emi-gration-article> [dostęp 18.10.2023].
- La Grande Guerre*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/la-grande-guerre-qu-estion-polonaise-article> [dostęp 18.10.2023].
- La Pologne et les Polonais dans la littérature française*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/pologne-litterature-francaise> [dostęp 18.10.2023].
- La presse des lumières*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/la-presse-des-lu-mieres-varsovie-article> [dostęp 18.10.2023].
- LES INSTITUTIONS PARTENAIRES, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/les-institutions-partenaires> [dostęp 18.10.2023].
- Les relations de la France et de la Pologne dans Gallica*, [online] <https://www.bnf.fr/fr/me-diatheque/les-relations-de-la-france-et-de-la-pologne-dans-gallica> [dostęp 18.10.2023].
- L'immigration économique*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/immigra-tion-economique-article> [dostęp 18.10.2023].
- Littérature et idées, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/litterature-et-idees> [dostęp 18.10.2023].
- Louise-Marie de Gonzague-Nevers*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/lo-uisse-marie-de-gonzague-nevers-art> [dostęp 18.10.2023].
- Maria Skłodowska-Curie*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/marie-curie-article> [dostęp 18.10.2023].
- Marie Casimire d'Arquien*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/marie-ca-simire-darquien-art> [dostęp 18.10.2023].
- Marie Leszczyńska*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/marie-leszczyńska-art> [dostęp 18.10.2023].
- Musiciens*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/musiciens> [dostęp 18.10.2023].
- Nadar et la Pologne*, [online] <https://gallica.bnf.fr/blog/08022019/nadar-et-la-pologne-0?mode=desktop> [dostęp 15.10.2023].
- Napoleonica*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/napoleon-et-la-pologne-art> [dostęp 18.10.2023].
- Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting, [online] <https://www.openar-chives.org/pmh/> [dostęp 18.10.2023].
- Patrimoines Partagés, [online] <https://www.bnf.fr/fr/patrimoines-partages> – [dostęp 18.10.2023].
- Peintres, graveurs, graphistes*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/peintres-graveurs> [dostęp 18.10.2023].
- Pezda J., *Wstęp*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/pl/wstep> [dostęp 18.10.2023].
- Photographes*, [https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/photographes] [dostęp 18.10.2023].
- Polonais francophones*, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/les-ecrivains-po-lonais-francophones> [dostęp 18.10.2023].
- Polonijna Biblioteka Cyfrowa*, [online] <http://www.pbc.uw.edu.pl/information.html> [do-stęp 18.10.2023].

Polonijna Biblioteka Cyfrowa – zachować i promować polskie dziedzictwo narodowe. Praca zbiorowa, red. nauk. D. Kuźmina, Warszawa 2023.

Portal Francja-Polska. Uroczysta inauguracja w Nancy, Biblioteka Narodowa, [online] <https://www.bn.org.pl/aktualnosci/3375-portal-francja-polska.-uroczysta-inauguracja-w-nancy.html> [dostęp 18.10.2023].

Potocki, Jan (1761–1815), [online] <http://gallica.bnf.fr/services/engine/search/sru?operation=searchRetrieve&version=1.2&startRecord=0&maximumRecords=15&page=1&collapsing=true&exactSearch=false&query=%28dc.creator%20all%20%22Potocki%2C%20Jan%22%20or%20dc.contributor%20all%20%22Potocki%2C%20Jan%22%20%29%20&filter=dc.type%20all%20%22monographie%22> [dostęp 18.10.2023].

Regard réciproque, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/regards-reciproque> [dostęp 18.10.2023].

Résistance, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/presse-resistance-polonaise-en-france-article> [dostęp 18.10.2023].

Rois et souveraines, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/rois-et-souveraines> [dostęp 18.10.2023].

Sagna B., *Shared Heritage. A Digital Collection*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2023, t. 17, z. 1, 127–136, [online] <https://doi.org/10.33077/uw.25448730.zbk.2023.760> [dostęp 18.10.2023].

Sciences et arts, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/sciences-et-arts> [dostęp 18.10.2023].

Słowacki, Krasiński, Norwid, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/poetes-polonais-paris-art> [dostęp 18.10.2023].

Stanislas Leszczyński, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/stanislas-leszczyński-art> [dostęp 18.10.2023].

Traductions du français en polonais, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/traduction-fran%C3%A7ais-polonais-art> [dostęp 18.10.2023].

Traductions du polonais en français, [online] <https://heritage.bnf.fr/france-pologne/fr/traduction-polonais-fran%C3%A7ais-art> [dostęp 18.10.2023].